

Pestprotocol

Casca Kinderopvang

september 2018

Inhoudsopgave

	pagina
1. Inleiding	2
2. Pesten, plagen of ruzie maken	2
3. Het groepsproces	3
4. Een veilige groep	3
5. Signalen dat er op de groep gepest wordt	3
6. Het grote zwijgen	4
7. Praten over pesten	4
8. Pesten bij kleuters	5
9. Cyberpesten	5
10. Anti pestregels	6
11. Aanpak van pestgedrag en ruzies in stappen	6
12. De vijfsporenaanpak	7
13. De rol van de pedagogisch medewerker	8
14. Pesten in de praktijk	9
15. Conclusie	11

Bijlage 1 : Werkvormen om pestgedrag op de groep bespreekbaar te maken.

Pestprotocol Casca Kinderopvang

1. Inleiding.

Dit protocol heeft als doel ervoor te zorgen dat alle kinderen zich bij Casca BSO veilig voelen en er met plezier naar toe gaan. In dit document staat welke procedure Casca Kinderopvang doorloopt als er sprake is van een pestgeval op de BSO. De nadruk ligt echter op het voorkomen van pestgedrag. Door duidelijke regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze afspraken en regels.

Een protocol alleen is niet voldoende. Stellingname tegen pesten moet gepaard gaan met inzicht in pesten en in de verschillende oorzaken ervan, een positief klimaat binnen de BSO, waar empathie, respect en zorg voor elkaar de basis vormen en waar een consequente houding wordt aangenomen ten opzichte van pesten, een houding waarbij elk signaal van pesten serieus genomen wordt. Kennis over pesten en gepest worden is daarbij essentieel. In dit protocol wordt daarom ook theoretische achtergrondinformatie over pesten gegeven. In overleggen met de pedagogisch medewerkers wordt dit protocol jaarlijks besproken. Hierdoor blijft het onderwerp pesten aandacht krijgen en wordt theoretische kennis erover weer opgefrist. Dit pestprotocol wordt jaarlijks geëvalueerd en indien nodig aangepast. Het protocol ligt ter inzage voor de ouders op de locatie en is terug te vinden op de website.

2. Pesten, plagen of ruzie maken?

Er is sprake van pesten als een of meer kinderen opzettelijk, een of meer andere kinderen telkens weer psychisch of fysiek mishandelen of sociaal buitensluiten. Er is een duidelijk verschil tussen pesten en plagen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld en heeft de dader een negatieve intentie. Het slachtoffer, kan of mag zichzelf niet verdedigen. Als hij zich wel verweert kan dit een reden zijn om het slachtoffer nog harder aan te pakken. Bij plagen is de machtsverhouding gelijk en in tegenstelling tot pesten, dat vaak systematisch gebeurt, is er bij plagen sprake van incidenten en is de intentie goedmoedig. Toch kan de grens tussen pesten en plagen dun zijn. Plagerijtjes die goed bedoeld zijn, kunnen verkeerd worden opgevat en ongemerkt kan er een negatieve bedoeling in sluipen. Als dan een persoon steeds het doelwit is, raakt de machtsverhouding uit balans.

Pesten heeft grote invloed op de ontwikkeling van kinderen. Zowel voor de slachtoffers als voor de pester kunnen de gevolgen, zeker als er niet ingegrepen wordt zeer negatief zijn. Kinderen die zijn gepest hebben in hun latere leven minder zelfvertrouwen, een laag zelfbeeld en ontwikkelen vaak depressieve klachten. Kinderen die pesten en die niet door volwassenen gestopt worden, leren dat pesten de enige manier is om je te handhaven, zij hebben later moeite met het onderhouden van sociale relaties en hebben een grotere kans om in de criminaliteit terecht te komen.

Het verschil tussen pesten en ruzie maken kan net zo subtiel zijn als het verschil tussen pesten en plagen. Een ruzie is een conflict tussen twee personen dat in principe kan worden uitgepraat en opgelost. Er is sprake van gelijkwaardigheid; er is sprake van een balans. Bij pesten is die balans er niet. De pestkop wordt meestal gesteund door anderen en samen zijn ze sterker dan het slachtoffer. Zo kan een ruzie uitmonden in pestgedrag.

3. Het groepsproces.

Het is belangrijk niet alleen te denken in pesters en slachtoffers, want dit neemt het zicht weg op het groepsproces. Pestgedrag kan alleen worden begrepen, aangepakt en opgelost vanuit de context van die groep. Pestgedrag kan een symptoom zijn van een gevoel van onveiligheid. De pester, noch het slachtoffer zijn geïsoleerde gevallen, maar maken deel uit van een groepsproces dat als onveilig wordt ervaren. Door een veilig klimaat te scheppen op de groep kan veel pestgedrag worden voorkomen. Dit is een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar aanvaarding van verschillen wordt aangemoedigd, agressief gedrag niet geaccepteerd wordt en ruzies worden uitgesproken en niet uitgevochten. Binnen een veilige groep horen alle kinderen erbij en mogen zichzelf zijn.

4. Een veilige groep.

Bij het creëren van een zo'n veilige groep, is de houding van de pedagogisch medewerkers van groot belang. Door actief te luisteren naar kinderen, kinderen te laten merken dat ze de moeite waard zijn en duidelijk te maken dat zij altijd om hulp kunnen vragen, zorgen zij dat de BSO een veilige en prettige plek is. Hierbij is het de bedoeling dat kinderen leren in eerste instantie onderling hun problemen op te lossen, voordat zij bij de pedagogisch medewerkers aankloppen voor steun. De pedagogisch medewerkers zijn eerder terughoudend dan dat zij "er bovenop zitten". Zij geven zo de kinderen de ruimte om te bouwen aan hun eigen identiteit. Begeleiden en bevestigen heeft een positieve invloed op het groepsgevoel, meer dan bepalen en continu corrigeren. Bij agressief gedrag van een kind, of wanneer kinderen worden buitengesloten grijpen de pedagogisch medewerkers wel direct in. Hierdoor maken zij duidelijk waar hun eigen grenzen liggen en leren zij de kinderen hun eigen grenzen en die van andere kinderen te respecteren. Een doortastende, positieve en warme houding van de pedagogisch medewerker kan voor een veilige, goed functionerende groep zorgen. Een groep waarin kinderen hun sociale vermogens en empathie kunnen ontwikkelen.

5. Signalen dat er op de groep gepest wordt.

Helaas komt pesten vrijwel op elke BSO voor. Vaak gebeurt dit ongezien en buiten het zicht van de pedagogisch medewerkers. Het is belangrijk om dit te erkennen en er voldoende aandacht aan te besteden. Door in te zien dat de kans bestaat dat er op de groep gepest zou kunnen worden, is het voor pedagogisch medewerkers gemakkelijker om te signaleren dat er binnen hun groep sprake is van pestgedrag. Aan de volgende signalen kan pesten herkend worden:

- Er worden veel grapjes gemaakt over een bepaald kind.
- Een kind heeft als enige een bijnaam. Ook al lacht hij erom, dit is pesten.
- Een kind roept hevige irritatie op bij de pedagogisch medewerker, vertoont erg vervelend gedrag dat door de rest van de groep ook zo wordt ervaren.
- Een kind mag steeds niet mee doen met de rest.
- Er veel negatieve reacties uit de groep komen op wat een bepaald kind doet of zegt.
- Een bepaald kind is steeds betrokken bij conflicten of samenscholingen.
- Een kind wordt steeds als laatste gekozen bij het vormen van groepjes.
- Een kind speelt steeds alleen.
- Een kind blijft, tijdens het spel, steeds in de buurt van de pedagogisch medewerkers.
- Een kind geeft zelf aan dat het wordt gepest.
- Andere kinderen vertellen dat er wordt gepest.
- Ouders spreken hun vermoeden uit dat er wordt gepest.
- De sfeer op de groep is slecht.

Al deze signalen vragen grote oplettendheid van de pedagogisch medewerkers. Proactief handelen door de signalen met collega's te bespreken en het gesprek met de groep over pestgedrag in zijn algemeenheid aan te gaan is dan een eerste stap om eventueel pestgedrag bloot te leggen.

6. Het grote zwijgen.

De herkenning van pesten op de groep wordt ook bemoeilijkt doordat kinderen die gepest worden er over zwijgen. Er zijn een aantal redenen waarom kinderen pesten niet aankaarten bij volwassenen. Kinderen wordt al vroeg verteld dat zij niet mogen klikken, terwijl het juist bij pestgedrag belangrijk is dat kinderen er over praten. Door het verschil te benoemen tussen klikken en klagen kan dit doorbroken worden: "Bij klikken wil je dat de ander straf krijgt, bij klagen hoop je dat het nare gedrag ophoudt. Verder kunnen jonge kinderen de situatie vaak niet overzien. Het is voor hen nog moeilijk om bepaald gedrag, zoals sociale uitsluiting, als pesten te benoemen. Een kind dat gepest wordt, praat er uit schaamte niet over, of is bang dat het probleem juist groter wordt door erover te praten. Niet alleen het gepeste kind, maar ook de pester praat er niet over, hij ziet zijn gedrag niet als probleem of wil de machtspositie die hij heeft, niet verliezen. Ook de "zwijgende groep", dit zijn de kinderen die niet gepest worden en ook niet pesten, houden hun mond. Zij zijn vaak bang om zelf slachtoffer te worden, maar voelen zich wel schuldig omdat zij geen hulp inroepen.

7. Praten over pesten.

Dit "grote zwijgen" van kinderen maakt het extra urgent dat op de BSO over pesten gepraat wordt op een manier die kinderen de ruimte geeft om dit op een veilige manier te doen. Zoals al eerder gezegd is het belangrijk om te beseffen dat pesten niet altijd opgemerkt wordt, het gebeurt vaak stiekem en onderhuids. Het blijkt dat leerkrachten slecht 20% van het werkelijke pesten opmerken. Het onderwerp een keer per jaar op de agenda zetten, bijvoorbeeld tijdens de week van het pesten, is niet effectief. Uit onderzoek is gebleken dat op sommige scholen het pesten na die week zelfs toenam. Juist door het onderwerp pesten op allerlei manieren en op verschillende momenten tot onderwerp van gesprek te maken op de BSO, ontstaat een klimaat waarin kinderen zich veilig genoeg voelen om zelf aan te geven als zij gepest worden of te vertellen dat een ander kind gepest wordt. Door in deze gesprekken telkens andere bewoordingen te gebruiken, zoals: buitensluiten, anderszijn, omgaan met elkaar, aanvaarden van verschillen, wordt aan de kinderen duidelijk gemaakt dat pesten zich op allerlei manieren kan voordoen. Hierbij is het ook belangrijk om alert te zijn op "homopesten" of het afwijzen van kinderen omdat zij niet aan het genderplaatje voldoen: een jongen speelt bijvoorbeeld graag met de Barbies, een meisje wil alleen voetballen. Bij een gesprek over pesten kan gebruik gemaakt worden van verschillende werkvormen zoals: over pesten praten tijdens het tafelmoment, samen anti-pestregels opstellen, een toneelstuk over pesten opvoeren of kinderen er over laten tekenen. Zie hiervoor ook Bijlage 1. Het is belangrijk om het onderwerp in algemene termen te bespreken, bijvoorbeeld aan de hand van iets dat in het nieuws is, een boek of een film. Komt het gesprek te dicht in de buurt van wat werkelijk op de groep gebeurd, zal namelijk de neiging bestaan bij de groep om het probleem te ontkennen, te bagatelliseren of het slachtoffer de schuld te geven. Naast deze niet confronterende aanpak, moet een confronterende aanpak ingezet worden op het moment dat een kind zichtbaar wordt gepest. Door direct stelling te nemen, wordt duidelijk gemaakt dat pesten op de groep niet wordt getolereerd. Naast het duidelijk stelling nemen tegen pesten en pesten bespreekbaar maken, is het belangrijk dat op de BSO de samenwerking tussen kinderen bevorderd wordt

en er aandacht is voor het ontwikkelen van de sociale vaardigheden van de kinderen. Kinderen zoeken nog naar manieren om zich tot een groep te verhouden en hebben daar de hulp van volwassenen bij nodig. Wanneer die hulp ontbreekt kan dit pestgedrag oproepen. Door bijvoorbeeld het thema vriendschap als gespreksonderwerp te kiezen, leren kinderen te benoemen wat zij waarderen in hun groepsgenoten en als zij goed begeleid worden, om op een respectvolle manier te vertellen waar zij moeite mee hebben.

8. Pesten bij kleuters.

Ook met de jongste kinderen is het goed om pesten bespreekbaar te maken. Er wordt vaak gedacht dat gericht pesten in deze leeftijdsgroep nog niet zo veel voorkomt en dat kleuters het gewoon niet in de gaten hebben dat zij pesten. Toch zijn ook op deze leeftijd sommige kinderen al populairder dan anderen. Een kind dat regelmatig wordt buitengesloten of dat het onderspit delft moet door de pedagogisch medewerkers serieus genomen worden. Zodat zij aan alle kinderen veiligheid bieden en hen al op jonge leeftijd leren hoe je op een goede manier met anderen om moet gaan. Om sociale vaardigheden te leren, hebben jonge kinderen vooral elkaar nodig. Meestal slagen ze er in zelf hun ruzies op te lossen of te bepalen wie de baas mag zijn. Als dat niet lukt, moeten ze weten dat de volwassenen hen steunen. Kinderen van deze leeftijd zijn vaak al goed in staat om met de hulp van een volwassene te bekijken wat nu eigenlijk het probleem is en hoe dat opgelost kan worden. Daarbij kunnen de vier- en vijfjarigen het beste uit de voeten met eenvoudige oplossingen.

9. Cyberpesten.

Bij Casca Kinderopvang is sprake van gecontroleerd mediagebruik. dat wil zeggen dat de kinderen de mogelijkheid wordt geboden om met bepaalde media om te gaan volgens vaste regels en afspraken. Pedagogisch medewerkers kijken mee als kinderen gebruik maken van media en er zijn geen mogelijkheden om op de aanwezige apparatuur in te loggen op sociale media zoals, Instagram, Whatsapp of Facebook of op internet. Door de kinderen zelf meegebrachte media, zoals smartphones worden bewaard door de pedagogisch medewerkers of opgeborgen in de eigen tas. Hierdoor zijn de kansen dat er op de BSO Cyberpesten plaatsvindt, klein. Toch is het belangrijk om er alert op te zijn. Thuis en op school kan een kind er wel mee geconfronteerd worden en dit kan doorwerken op de BSO. Vaak is deze vorm van pesten een voortzetting van het pesten in de groep, of op school. De impact van digitaal pesten kan nog pijnlijker zijn dan "gewoon" pesten omdat de verspreiding van chats en berichten heel groot is en niet meer van het web verdwijnt. Bovendien is de drempel om op internet te pesten veel lager, je ziet niet wat het met je slachtoffer doet en je kunt het anoniem doen. Kortom Cyberpesten is heel ongrijpbaar, maar het kan wel veel gevolgen hebben voor het kind en de sfeer op de groep. Aangezien kinderen steeds jonger actief zijn op sociale media, breidt het probleem zich ook uit naar lagere leeftijden. Het is daarom belangrijk dat pedagogisch medewerkers het gebruik van sociale media met de kinderen bespreken. Vragen als: hoe ga je om met privacy, heb je wel eens iets vervelends meegemaakt en wat doe je dan, zijn dan ook regelmatig onderwerp van gesprek op de groep.

10. Anti-pestregels.

Naast het bespreekbaar maken van pesten is het noodzakelijk om een aantal praktisch stappen te nemen om pestgedrag te voorkomen of te stoppen. Een effectieve manier om pesten op de groep te voorkomen is het gezamenlijk opstellen van anti-pestregels. Voorbeelden van anti-pestregels zijn:

1. Behandel andere kinderen zoals jezelf behandeld wilt worden.
2. Noem elkaar bij de voornaam.
3. Als je kwaad bent op elkaar, praat dan eerst samen.
4. Kom je er samen niet uit, roep dan de hulp in van een pedagogisch medewerker.
5. Raak een ander kind alleen aan, als hij of zij dat goed vindt.
6. Vertel de pedagogisch medewerkers als jij of iemand anders gepest wordt.
7. Pak alleen spullen van een ander als je daar toestemming voor hebt.
8. Luister naar elkaar en laat een ander uitpraten.
9. Iedereen is welkom op de BSO en iedereen mag meedoen.
10. Lachen is fijn, uitlachen niet.

Door samen met de kinderen anti-pestregels op te stellen voelen zij zich ermee verbonden en ervaren zij het niet als van bovenaf opgelegd. Belangrijk daarbij is om de regels, net als in bovenstaand voorbeeld, positief te formuleren. Om de regels “levend” te houden is het goed om ze ergens zichtbaar op te hangen en ze regelmatig met de groep te bespreken.

11. Aanpak van pestgedrag en ruzies in stappen.

Duidelijke afspraken over hoe te handelen bij het aanpakken en terugdringen van pesten bieden ondersteuning aan de pedagogisch medewerkers om hiermee aan het werk te gaan. De volgende stappen worden genomen bij het voorkomen van pestgedrag en ruzies:

Stap 1:	De kinderen proberen er eerst zelf en samen uit te komen.
Stap 2:	Wanneer dit niet lukt, of wanneer een kind slachtoffer wordt, dan vertelt hij of zij dat tegen de pedagogisch medewerker.
Stap 3:	De pedagogisch medewerker brengt de partijen bij elkaar en probeert het samen met hen op te lossen, wijst de kinderen op de anti-pestregels en maakt nieuwe afspraken.
Stap 4:	Iedere keer dat de kinderen zich niet aan de afspraken houden neemt de pedagogisch medewerker een duidelijk standpunt in: pesten wordt niet getolereerd.
Stap 5:	De vijfsporenaanpak wordt ingeschakeld.

12. De vijfsporenaanpak.

Bij het aanpakken van pesten is het belangrijk om alle betrokkenen erbij te betrekken: de pester, het gepeste kind, de zwijgende middengroep, de pedagogisch medewerkers en de ouders. Daarnaast kan het van belang zijn, na overleg met de ouders, in gesprek te gaan met de school.

a. Hulp bieden aan het kind dat gepest wordt:

Inleven in de situatie van het kind is hierbij belangrijk.

Luister naar het kind en neem haar/zijn probleem serieus.
Overleg met het kind over mogelijke oplossingen.
Werk samen met het kind aan die oplossingen.
Overleg door welke kinderen het kind zich wel gesteund voelt.
Vertel dat het heel goed van het kind is dat hij er over praat.
Luister, oordeel niet en geef het de ruimte om verdrietig en boos te zijn.
Acceptatie en gehoord worden is de eerste troost bij pesten.
Stel open vragen over wie, waar en wanneer pesten.
Maak het kind duidelijk dat niemand het recht heeft om het te pesten.
Onderzoek samen welke kinderen wel behulpzaam zijn.
Geef het kind het gevoel dat hij zelf de regie in handen heeft.
Maak duidelijk dat je hem steunt en dat je samen naar een oplossing gaat zoeken.
Onderneem in overleg met het kind stappen om het pesten te laten stoppen.
Zonodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt.
Let wel: een weerbaarheidstraining zonder dat het pesten in de groep wordt aangepakt heeft een averechts effect..

b. Steun bieden aan het kind dat pest.

Keur alleen het gedrag van de pester af, niet het kind zelf.
Zeg hem met dat gedrag te stoppen.
Vraag hoe hij denkt dat het gepeste kind zich voelt.
Help het kind positieve relaties te onderhouden met andere kinderen.
Help het kind zich aan de afspraken en regels te houden.
Help hem ander gedrag te vertonen.
Onderzoek samen waarom en wanneer hij pest.
Bespreek de verschillen tussen pesten en plagen.
Vraag hoe hij, wat gebeurt is kan herstellen.
Zorg zonodig dat het kind deskundige hulp krijgt.

c. De zwijgende middengroep betrekken bij oplossingen van het pestprobleem:

Praat met de kinderen over het pesten en hun eigen rol daarbij.
Overleg met de kinderen over mogelijke oplossingen.
Bespreek met de kinderen wat zij zelf kunnen bijdragen aan een oplossing.

d. De pedagogisch medewerkers steunen bij het aanpakken van het pesten:

Informatie geven over pesten als algemeen verschijnsel.
Via dit protocol handvatten bieden om het pesten aan te pakken.
Pesten op de groep regelmatig terug laten komen in werkoverleggen.

e. De ouders steunen:

Ouders die zich zorgen maken over het pesten serieus nemen.
Informatie en advies geven over pesten.
Samen met de BSO het pestprobleem aanpakken.
Indien nodig, in overleg met de ouders de school erbij betrekken.
Zo nodig doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

Tips die pedagogisch medewerkers aan ouders van een gepest kind kunnen geven:

Neem je kind serieus en zeg dat jullie samen met anderen gaan proberen het pesten te stoppen.
Praat erover met je kind.
Probeer uit te leggen waarom sommige kinderen pesten.
Bespreek het probleem met school en BSO.
Leg uit aan het kind dat het pesten niet meteen zal stoppen.
Vraag aan je kind hoe het op school en de BSO gaat.
Benoem daarbij niet specifiek het pesten.
Geef je kind veel positieve aandacht.
Geef aandacht aan de dingen die goed gaan en beloon ze met een compliment of knuffel.

Tips die pedagogisch medewerkers aan ouders van een kind dat pest kunnen geven:

Neem andere ouders die zeggen dat je kind pest, serieus.
Maak je kind duidelijk dat je het pestgedrag afkeurt niet het kind zelf.
Probeer samen met je kind te achterhalen waarom en wanneer hij pest.
Bespreek samen oplossingen om dit gedrag te stoppen.
Steun je kind in manieren om op een positieve manier met andere kinderen om te gaan.
Geef je kind positieve aandacht.
Benoem de dingen die goed gaan en beloon ze met een compliment of knuffel.

13. De rol van de pedagogisch medewerkers

De vijfsporenaanpak werkt alleen als er duidelijk stelling wordt genomen, er zicht is op de omvang van het probleem en er kennis aanwezig is over de gevolgen voor het slachtoffer. Hierbij is het invoelend vermogen van de pedagogisch medewerker heel belangrijk. Zelfreflectie bij de pedagogisch medewerkers speelt daarbij een grote rol. Door zich af te vragen wat er bij henzelf gebeurt wanneer een kind klaagt dat het gepest wordt, kan voorkomen worden dat het probleem vanuit een afweerreactie ontkent of gebagateliseerd wordt. Het kan namelijk moeilijk zijn om te erkennen dat er op de groep gepest wordt, omdat het gezien wordt als persoonlijk falen, of als iets dat heel lastig is om op te lossen. Vragen die de pedagogisch medewerkers zich hierbij kunnen stellen zijn:

- Heb je het idee dat bij jou op de groep niet gepest wordt?
- Weet dan dat een groot deel van pestgedrag niet opgemerkt wordt door de leiding.*
- Vind je dat het gepeste kind zich ook vaak irritant gedraagt?
 - Vind je dat het kind maar van zich af moet bijten?.
 - Denk je direct dat een sociale vaardigheidstraining kan helpen?
 - Vind je dat de ouders overbeschermend zijn?
 - Hoe kijken mijn collega's er tegen aan?

Door het zoeken naar antwoorden op deze vragen en ze te bespreken met collega's wordt bewustzijn gecreëerd over de mechanismen die een rol kunnen spelen bij het ontkennen van het pestprobleem en kan het pesten beter aan worden gepakt..

14. Pesten in de praktijk.

Om pesten op de groep te herkennen is het noodzakelijk om te weten hoe pesten in de praktijk werkt. Welke kinderen pesten, welke kinderen worden vaak gepest en hoe voltrekt het pestgedrag zich? Bij pesten zijn om te beginnen drie rollen te onderscheiden. De kinderen die gepest worden, de kinderen die pesten en de meelopers/zwijgers.

De gepeste kinderen.

Sommige kinderen lopen een verhoogd risico om gepest te worden. Dit zijn kinderen die:

- een lage status in de groep hebben.
- geen positief zelfbeeld hebben.
- gauw boos worden.
- moeilijk grenzen aan kunnen geven.
- zich dingen snel persoonlijk aantrekken.
- zwaarder zijn dan gemiddeld.
- niet uitgesproken jongensachtig of meisjesachtig zijn.
- een stoornis in het autistisch spectrum hebben.
- ADHD hebben.
- een verstandelijke beperking hebben.
- hoogbegaafd zijn.
- hooggevoelig zijn.

Let op: de vijf eerstgenoemde gedragingen kunnen ook het gevolg zijn van pesten.

De pestende kinderen.

Kinderen kunnen gaan pesten om allerlei redenen. Het kan zijn dat ze indruk op andere kinderen willen maken of niet weten hoe zij op een positieve manier met andere kinderen om kunnen gaan. Het pesten kan beginnen als spelletje, het gepeste kind reageert angstig, begint te huilen of reageert er juist heel boos op. Het gepeste kind merkt dat het succes heeft, wordt bewonderd door een groepje meelopers en herhaalt zijn gedrag dat na een tijdje een gewoonte wordt. Kinderen die pesten zijn vaak:

- fysiek sterk.
- gedragen zich agressief.
- reageren eerder met geweld dan andere kinderen.
- zijn heel zelfverzekerd.
- dwingen hun populariteit in de groep af.
- voelen zich meestal niet schuldig over hun gedrag.
- hebben vaak een grote mond tegen volwassenen.
- vinden dat het gepeste kind erom vraagt.
- Soms zijn of worden ze zelf gepest.

De meelopers en de zwijgende kinderen.

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij het pesten. Sommige kinderen kijken alleen toe, anderen doen af en toe mee. Dit zijn de meelopers. Er zijn ook kinderen die zich er voor afsluiten omdat zij er niets mee te maken willen hebben of het pesten niet opmerken.

Meelopers zijn vaak bang zelf het slachtoffer te worden. Het kan ook zijn dat ze stoer gedrag interessant vinden en een manier zoeken om zelf populairder in de groep te worden. Deze groep is medebepalend voor het voortduren van het pesten. Het pestende kind voelt zich door hen gesterkt in zijn gedrag. De zwijgende kinderen kunnen een belangrijke rol spelen door het gepeste kind te hulp te komen, tegen de pester te zeggen dat hij moet stoppen of het tegen de pedagogisch medewerker te zeggen.

Pestgedrag herkennen.

Pestgedrag kan verschillende vormen aannemen, sommige zullen duidelijk opvallen andere manieren zijn veel moeilijker te ontdekken zoals:

- doodzwijgen.

- isoleren.
- nare berichten op sociale media plaatsen.
- zogenaamd grappige opmerkingen maken.
- iemand steeds de schuld geven.
- Opmerkingen over uiterlijk en kleding maken.
- Nooit mee laten spelen.

Andere manieren van pesten springen meer in het oog, maar gebeuren vaak ook in het geniep zoals:

- fysiek, geestelijk of seksueel mishandelen.
- met een groep insluiten.
- Als slaaf behandelen.
- Duwen en trekken aan kleding.
- Uitschelden, alleen een bijnaam gebruiken.
- spullen stuk of kwijt maken.

Deze lijst kan nog veel verder worden aangevuld met andere pesterijen. Pedagogisch medewerkers moeten alert zijn en blijven, omdat het pesten vaak onzichtbaar gebeurt.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een kind gepest wordt.

Kinderen veranderen tijdens het opgroeien, veranderingen die soms goed te begrijpen zijn, zoals een verhuizing, een opa is overleden of een overgang naar een andere groep. Als dit gedrag niet verandert kan er meer aan de hand zijn, bijvoorbeeld dat het kind wordt gepest.

Signalen die dan veel voorkomen zijn dat het kind:

- niet meer naar de BSO wil
- thuis niets over de BSO vertelt.
- vaak hoofdpijn of buikpijn heeft.
- regelmatig kapotte spullen heeft of spullen kwijt is.
- blauwe plekken heeft op ongewone plaatsen.
- slecht slaapt
- thuis en op de opvang vaak boos en verdrietig is.
- nooit met andere kinderen speelt.

Deze signalen zijn niet allemaal op de BSO zichtbaar, maar ook thuis en op school. Als een kind deze signalen vertoont is het belangrijk om te weten te komen wat er aan de hand is en de ouders erbij te betrekken. Vaak zal het pesten zich niet beperken tot de BSO, maar ook op school spelen. Daarom kan het nodig zijn om na overleg met de ouders, ook met school in gesprek te gaan.

15. Conclusie.

Aandacht voor pesten leidt niet automatisch tot het stoppen ervan, maar het is een essentiële eerste stap. Het allerbelangrijkste is dat de BSO zorgt voor een positief klimaat om het pesten zoveel mogelijk voorkomen. Het voorbeeld dat de pedagogisch medewerkers zelf geven speelt hierbij een grote rol. Actief luisteren naar de kinderen, ze laten uitpraten, kinderen laten merken dat ze de moeite waard zijn en ze duidelijk maken dat zij altijd om hulp kunnen vragen, zorgen voor een prettige en veilige sfeer waarin kinderen leren om op een positieve manier met elkaar om te gaan. Hierdoor ontstaat een groep, waarin problemen samen opgelost worden, waarin je fouten mag maken en ze ook weer goed kunt maken. Een veilige groep waarin je verbonden bent met anderen en waarin je jezelf mag en kunt zijn.

Bijlage 1

Werkvormen om pesten op de groep bespreekbaar te maken.

Vragen die je kunt stellen in de groep of in een kleine groepjes :

- welk gedrag heeft met pesten te maken?
- noem voorbeelden van pestgedrag.
- wat is het verschil tussen pesten en plagen? Een uitleg bij deze vraag kan zijn: Pesten doe je bij kinderen die je niet aardig vindt en je wilt niet dat zij dat bij jou doen. Plagen doe je bij kinderen die je best leuk vindt en je vindt het niet erg als ze hetzelfde bij jou doen.
- valt pesten altijd op?
- is pesten alleen lichamelijk?
- waar kunnen kinderen mee gepest worden?
- (bijvoorbeeld uiterlijk, andere nationaliteit, andere taal, andere hobbies).
- wat zouden kinderen die gepest worden kunnen doen?
- (maak hierbij duidelijk dat het niet altijd gemakkelijk is om gedrag te veranderen).
- wat doe je als je ziet of weet dat iemand gepest wordt?
- is praten over pesten, klikken?

Kinderen laten inzien dat uiterlijk niet bepalend is.

- laat kinderen tekenen hoe zij denken dat een gepest kind en een pester eruit zien.
- laat kinderen uit tijdschriften of stripbladen voorbeelden van pesters uitknippen.
- discussieer over de vraag of je het wel aan iemand kunt zien of hij pest of gepest wordt.

Wat betekent het om deel uit te maken van een groep.

- Verdeel de kinderen in twee groepen door middel van een gekleurd lint.
- de ene groep is speciaal en mag dingen die de andere groep niet mag.
- Bespreek na een tijdje hoe het voelde om bevoorrecht of achtergesteld te zijn.
- Hoe voelt het om buitengesloten te zijn?
- Hoe gedraag je je in een groep?
- Hoe gedraag je je wanneer je alleen bent. Wat is het verschil?
- Wat is er fijn aan om samen in een groep te zijn?
- Hoe voelt een kind zich dat niet bij de groep hoort of mag horen?

Speel het anti-pest spel.

Dit spel is gemaakt voor en door kinderen, om pesten bespreekbaar te maken. Het is een toegankelijke manier om te ontdekken hoe de kinderen over pesten denken. De kinderen spelen het spel onder begeleiding van een pedagogisch medewerker. Het spel is voor kinderen vanaf 6 jaar.

Stel samen met de kinderen anti-pestregels op.

Zie voor voorbeelden van regels dit protocol.